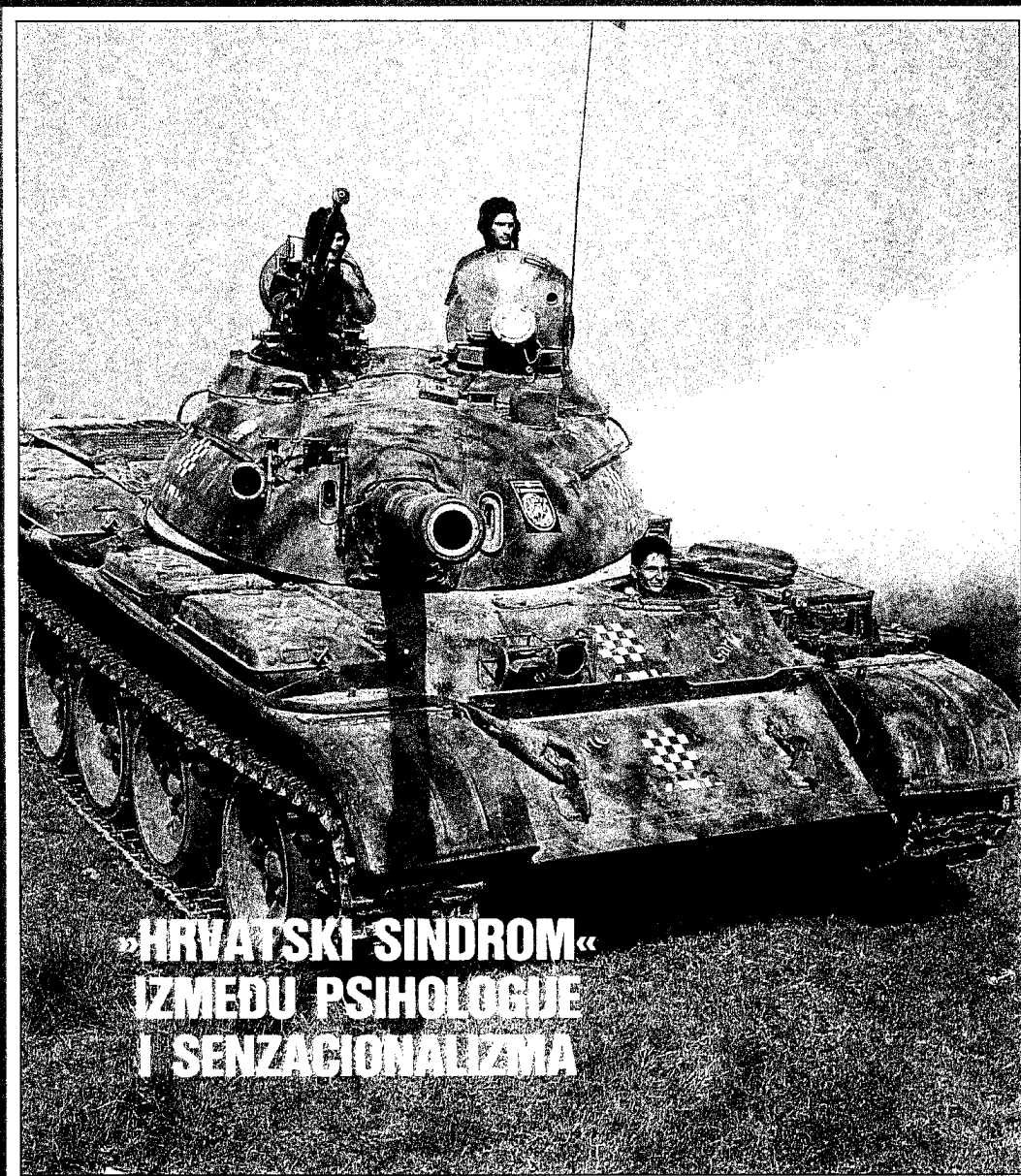


HRVATSKI VOJNIK

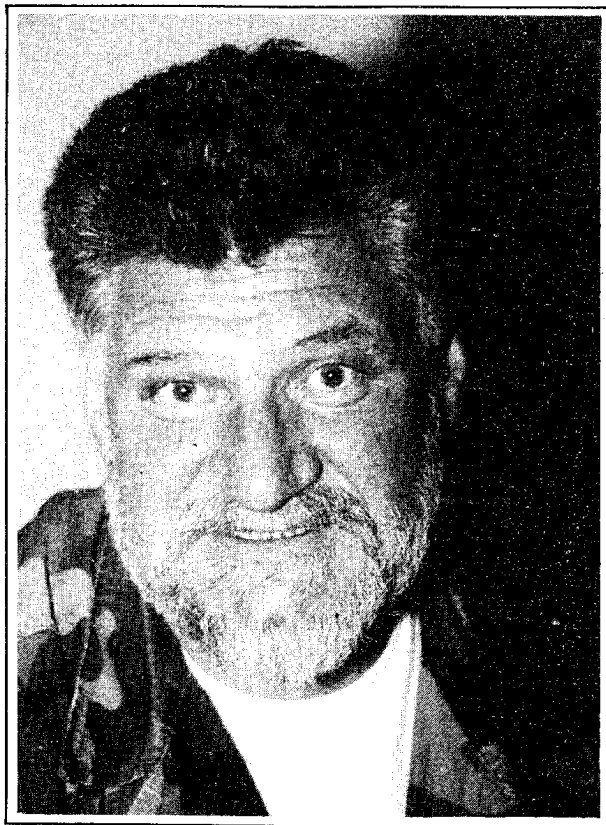
120 SLL • 30 ATS • 3.300 HIL • 4 CHF • 4,50 DM • 18 FRF • 18 SEK • 1,80 GBP • 18 DKK • 5 NLG • 3,50 USD • 3,50 CAD • 4 AUD



»HRVATSKI SINDROM«
IZMEDU PSIHOLOGIJE
I SENZACIONALIZMA

BROJ 20. GODINA II.

CIJENA 300 HRD



ČAST I SLAVA HRVATSKIM VOJNICIMA

O ustrojstvu Hrvatske vojske, o ratu u Bosni i Hercegovini, o UNPROFORU i o osobnim iskustvima domovinskog rata razgovarali smo s general-bojnikom Slobodanom Praljakom, pomoćnikom ministra obrane RH

Kada kažemo Hrvatska, kada mislimo o Hrvatskoj u domovinskom ratu ponajprije mislimo na hrvatske vojnike koji su najizravnije stvarali ovu Hrvatsku koju danas imamo. Domovinski rat i borba za slobodnu Hrvatsku iznjedrili su mnogo velikih ljudi bez obzira bili oni samo vojnici ili zapovjednici, bili na bojišnici ili u pozadini. Mnogi od njih nikada nisu bili vojnici, nisu za to zvanje školovani, a pokazali su se izuzetno uspješnima. Jedan od njih je i general-bojnik Slobodan Praljak, čovjek koji je upotrijebivši i iskoristivši sve svoje bogato životno iskustvo koje bi, kako sam kaže, stalo u podeblji roman, svoje znanje stečeno na tri fakulteta, uz tvrdoću i upornost koju mu je podarila njegova rodna Hercegovina, među prvima stao u obranu Hrvatske. Iz vremena prije rata pamtimo ga kao redatelja i scenarista. Bio je zapovjednik obrane Sunje, a danas je pomoćnik ministra obrane Republike Hrvatske i stoga kao sugovornik zanimljiv i mjerodavan.

HV: Hrvatska je, usprkos napadima četničke jugo-vojske na dijelove Posavine, sve bliže miru. Kako vidite mirodopski ustroj Hrvatske vojske i Ministarstva obrane?

– Između rata i mira postojat će razdoblje za koje nećemo moći biti sigurni da je mir one čvrstine kakav postoji među zapadno-europskim državama. Mir je pojam dvostrukog značenja: on se potpisuje na papiru ali i godinama stvara. Mir je proces, on nije odsječenost od rata. Tako će i ustroj Hrvatske vojske, brojnost i uvježbanost ovisiti o stvarnom stanju stvari. Uzmite mir koji je postojao prije II. svjetskog rata između Istočnog i Zapadnog bloka, mir u kojem su se te zemlje spiralno naoružavale: nikada nije proizvedeno i nakrcano toliko skupocjenog, ubojitog, sofisticiranog oružja kao u tom miru. Mir je često stanje u kojem se ne puca ali postoji stalna opasnost da vas netko napadne, a takvo stanje ne dopušta da se u Hrvatskoj ostane na desetak, dvanaestak tisuća vojnika. Tek kada je mir čvrst, onda su moguće bitnije promjene u ustroju vojske svake zemlje. U svakom

slučaju Hrvatska vojska će se ponašati prema realnom stanju stvari, s tim da će ona svakim svojim daljnjim korakom sličiti na vojske zapadno-europskih demokratskih zemalja što podrazumijeva širok skup značenja. Drugim riječima, mi ćemo se u državnom ustroju, koji smo izabrali, nastojati približiti svijetu za koji mislimo da je najbolji od svih mogućih svjetova, pa ćemo se u skladu s tim optimumom vjerojatno i ponašati. To je približavanje onome što imaju zapadno-europske zemlje a približavanje, način ostvarenja i sve drugo će ovisiti o stvarnoj ratnoj opasnosti za hrvatske prostore i hrvatski narod.

HV: Mnogo je objeda bilo na račun Hrvatske vojske i politike da se njene postrojbe bore u Bosni i Hercegovini. Vi ste te tvrdnje uvijek odlučno opovrgavali. Imate li danas što dodati?

– Nema se tu što dodati. U tim stvarima treba reći istinu iz jednostavnog razloga što je ona najbolja obrana. Ja sam bio u Hercegovini jer ja potječem odatle, i javno sam rekao da sam se tamo nalazio, to je moje prirodno pravo koje mi nitko, ama baš nitko, pa ni Za-

HRVATSKI VOJNIK

pad, ne može oduzeti. O tome niti s kim pregovaram, niti mi je tko tu ravnopravan sugovornik u smislu da me proziva, maltretira itd.

U Bosni i Hercegovini nije u znatnijem obliku bilo postrojbi Hrvatske vojske. Točnije, bila je to pokatkada kakva grupica ljudi a sve drugo, dakle 99 posto, bili su ljudi koji su rođeni tamo, dakle, Hrvati, koji su bili u Hrvatskoj vojsci. To su ljudi koji jednostavno pripadaju određenom prostoru, kao što pripadaju prostoru Hrvatske jer su u njoj živjeli deset, dvadeset, trideset godina, pa im je to država i domovina. Tako isto je Hercegovina moj teritorij. U trenutku kada je nametnut rat tamo gdje mi je pokopan djed, gdje mi žive roditelji, gdje mi je moje djetinjstvo i gdje žive Hrvati, onda je moje pravo na borbu prirodno pravo koje nitko nikome, pa ni meni, ne može osporiti i o tome nema razgovora.

HV: Kada smo već kod Bosne i Hercegovine, da li bi se ona bolje obranila da je prihvatila ponudu Hrvatske o vojnom savezu?

— Vaše pitanje je tehnički postavljeno. Ne bi se ona ništa bolje obranila, jer se ona na to nije spremala. Pazite, rat je zbiljsko stanje duha. On se priprema kao realna opasnost najprije u glavi, u frontalnom lobusu, u mentalnom sklopu, a ljudi/polićari, racionalno analizirajući situaciju, raščlanjujući je do kraja, morali su znati da je rat bio neizbježan. U povijesnim relacijama nikada ništa unaprijed nije sigurno toliko da biste događaje mogli predvidjeti apsolutno sigurno kao kod nekakvog fizikalnog zakona, recimo kao što kod zakona gravitacije znate da će kamen bačen s drugoga kata pasti na zemlju bez izuzetaka. Tako nešto izvjesno u povijesnom tijeku ne možete nikada znati. Ali možete s velikom vjerojatnošću i izvjesnošću, s dobrom dozom sigurnosti reći: rata će biti. Stoga je logično, normalno, pametno i obvezujuće pripremati se za rat. Čak i ako su šanse za rat male, za rat se morate pripremati kao da su te šanse apsolutne. To je racionalan pristup.

Uman pristup stvarima je pak onaj koji kaže hajdemo pokušati sve da do rata ne dođe, da ga zaustavimo ili pokušajmo rat voditi tako da bude manje žrtava i manje razaranja. Za rat se spremaju sve zemlje. Zašto Švicarska koju nitko ne dira, Finska, Švedska, druge armiju? Zato jer je to racionalno.

Muslimani se u Bosni nisu spremali za rat. Oni su najprije probali igrati igru koja se pokazala kao neumna, napametna, nelogična itd. Jednostavno rečeno, to nije politika, to nije racionalan pristup stvarima pa prema tome to nije umstveno ponašanje, to je sterilan um bez racionalnog dijela, to nije kompaktna cjelina. To je neodgovornost



prema povijesti, spram sudbine vlastitog naroda. To se tako ne radi, to nigdje nitko tako nije radio a mogli su vidjeti što četnici i jugovojaska radi u Hrvatskoj. Muslimani se za rat nisu spremali, pa prema tome — savez da ili ne — opet bi se mi Hrvati tukli sami.

S vremenom, uz užasne žrtve, uz užasna četnička cišćenja, oni naknadno dolaze do spoznaje, a to nije primjerno ljudskom biću koje može i mora predviđati događaje. Hrvati su shvatili sve opasnosti u Bosni i Hercegovini i ponašali se racionalno.

HV: Kako ocjenjujete ulogu UNPROFOR-a u očuvanju mira i oslobađanju privremeno okupiranih dijelova Hrvatske od srpskog agresora? Ima li Bosna i Hercegovina šansu sa mirovnim snagama UN?

— Česta je metodološka pogreška koju čini većina ljudi a to je da su pametni šest mjeseci ili petnaest dana nakon drugih. Conrad Adenauer je jednom govorio u Bundestagu, na što je jedan mladi kolega političar skočio sav očajan govoreći: »Gospodine, niste tako jučer govorili«, na što je stariji gospodin mirno odgovorio: »Da mladiću, ali to je bilo jučer«. Drugim riječima, politika, posebno u vremenu kada se stvara država, i to država koju mnogi nisu voljeli niti željeli (jer je cijeli niz svjetskih okolnosti bio protiv), zahtijeva donošenje odluka na osnovu procjene situacije iz dana u dan. Biti u takvim stvarima pametan nakon tri mjeseca, klasična je bedastoća. To je takva metodološka pogreška koju, kada primijetim kod ljudi, znam da nisu ozbiljni promatrači povijesti i da ne znaju povijesne procese. To su ispra-

zna, netočna i metodološki pogrešna promišljanja.

UNPROFOR je odigrao pozitivnu ulogu. Mi smo time zaustavili rat i krenuli prema miru. Mir koji je tako nastupio je jedna mala stepenica od onog prethodnog rata, ali je ipak značajna. Globalno gledano, rat je stao i znalo se da će ići prema smirenju.

Putem UNPROFOR-a sa teritorija Hrvatske eliminirali smo golemu srpsku silu u tenkovima, borbim kolima, topovima itd. Naravno da su nešto sakrili i da je nešto ostalo i da će se oni još boriti za svoju ideju. To je neprirодно, ali tako jest. Činjenica je također da im se još ne da priznati da su poraženi i da se još neki dijelovi tomu grčevito opiru, te da sve to još uvijek traje. To što uloga UNPROFOR-a nije još pozitivnija, još korektnija i još bolja, suprotno je našoj razini očekivanja. Nerealno očekujemo da će sve to biti gotovo u kratkom vremenu.

Međunarodna zajednica, iako dopušta da se npr. dogovor oko Dubrovnika ne poštiva do kraja, još uvijek je moćna vršiti pritisak da do dogovora dođe, a ona strana koja taj ugovor stalno ruši, pada na ljestvici međunarodnog razumijevanja. Međunarodno razumijevanje Jugoslavije bilo je vrlo visoko pedeset godina. Ne može se gomili ljudi na Zapadu, koji su takve informacije o Hrvatskoj slušali samo iz beogradskih izvora, izbiti preko noći iz glave te matrice. Hrvatska je, poštivajući ugovore, čak i pod cijenu nekih svojih psiholoških lomova, korektnom, dobro vodrenom politikom u hrvatskom Vrhovništvu i Vladi, u svakom pogledu uspjela stabilizirati poziciju prema vani. I hrvatski narod je na izborima osjetio da

je to pravi put. Jer, stvaranje države u ovakvim okolnostima nije baš samo puknuti prstom. Država nije kokošinjac kojeg se da sklepati za dva dana.

Trebat će se još jedna generacija dobro pomučiti da se dode do svega željenoga.

U ugovoru postoje dvije strane. UNPROFOR je dobio jednu stranu za realizaciju. Mi moramo našu igru odigrati do kraja, jer tako nalažu pravila.

Ako UNPROFOR ne odigra svoju partiju do kraja, nitko nama neće moći zaprijetiti, a niti nas optužiti, da mi to učinimo sami. Od potpisivanja ugovora sa Vanceom prošlo je devet mjeseci za koje vrijeme je Hrvatska međunarodno priznata i politički stabilizirana. To nam daje legitimitet da tražimo od UNPROFOR-a da posao napravi onako kako smo se dogovorili i potpisali.

Ako druga strana ne uspije zbog otpora, zbog njene nesposobnosti ili zbog »igara«, posao ćemo obaviti mi, ali sada iz sasvim druge pozicije od one koja je bila 3. siječnja. Jer, UNPROFOR je »sareno društvo« u kojem neki svoj posao rade dobro, drugi loše, a treći nikako. Ima među njima i onih koji rade protiv nas. Sve se to zna i sa svim tim treba računati kao sa dijelom velike političke igre svijeta koji gleda na geopolitičku ravnotežu, različite interese, resurse itd.

U siječnju ove godine se još krvavo ginulo i ne može se iz kancelarije procjenjivati koliko smo mi bili jaki i zašto su neki »idioti« ginuli i zašto oni koji su ustali u obranu Hrvatske nisu posao obavili drugačije. To su životi braće i sestara, sinova i kćeri... Čovjeka vrijeda s kolikom lakoćom neki ljudi tvrde da treba poslati deset tisuća ljudi preko polja na tenkove. Uvijek ponavljam da se svi oni koji misle da tako treba uraditi okupe na jednom mjestu i da krenu. Neka probaju i vide kako to izgleda.

HV: Kako ocjenjujete Hrvatsku u svjetlu Londonske mirovne konferencije?

– Dobro. Londonska konferencija je potvrda svega onoga što sam rekao: hrvatskog stabilizirana, uvaženi i jednakopravni tretmani i odnosa u kojem se Hrvatska nalazi prema drugim državama.

HV: Bili ste vrlo uspješan zapovjednik obrane Sunje u vrijeme najžešćih napada na nju. Sada ste pomoćnik ministra obrane Republike Hrvatske, sa činom general-bojnika. Po obrazovanju ste, sa tri fakultetske diplome, sve samo ne vojnik. Kako ste i zašto postali vojnik?

– Moram vas ispraviti, jer imam i četvrtu diplomu i to konobarsku koju

sam dobio radeći pet ljeta u Njemačkoj kao student. Ta diploma mi je jedina donijela novac.

Nisam ja postao vojnik. Postati vojnik znači: u jednom smirenom društvu, u jednoj normalnoj državi opredijeliti se za vojničko zvanje. Onda biste se mogli pitati zašto sam postao vojnik.

Ja sam jednostavno otišao braniti domovinu bez ikakvih velikih riječi i mislim da o tome ne treba ništa suviše govoriti. To je dužnost, obveza i najnormalniji ljudski postupak. Došao je trenutak da su mi napali državu – mene su napali. Tko mene smije napasti a da se ja ne branim? Čovjek jednostavno ne da na sebe, pa onda kada ne dam na sebe, ne dam ni na obitelj, ni na ženu, ni na djecu – ne dam na domovinu. Ja sam po prirodi čovjek koji ne da na svoje. Tko god me ugrozi, ja ću se tući. Ja nisam postao vojnik, ja sam po prirodi borac. Druga stvar je što se pretpostavlja da je biti vojnik nešto specijalno. To nije ništa posebno.

Istina, ne znam kako je to zapovijedati šestom američkom flotom ali dosta toga znam iz života i iz knjiga. Znam s ljudima jer ih volim. Mislim da znam organizirati ljude. Ja ću donijeti odluku, stojim iza nje, nisam, dakle, kukavica u smislu da se iza nekoga stalno krijem. Odluka vrijedi ili ne vrijedi. To je osnova onoga što društvo očekuje od čovjeka a na osnovu tih odluka procjenjuje se kvaliteta vašeg rada. Prema tome se penjete ili spuštate, ovisno o tome vrijede li vaše odluke ili ne.



HRVATSKI VOJNIK

HV: Da li ćete nakon konačne uspostave mira u Hrvatskoj ostati u vojsci ili se vraćate nekom od svojih civilnih zanimanja, kazalištu, primjerice?

– To ovoga trenutka ne znam, niti se uopće pitam. Posao koji smo ovdje započeli nije dovršen. Kada »kuća« bude dovršena do kraja, onda ću negdje otići, sjesti, zbrojiti saldo/konto pa vidjeti što je ostalo. Ali u ovom poslu koji još traje ja ću sudjelovati koliko mi moći dopuštaju, na mjestu na koje me postave. Ako trebam nositi stolce ja ću ih nositi, ako trebam servirati, ja ću servirati, ako trebam čistiti toaletne prostorije, ja ću i to raditi, bez ikakvog osjećaja da sam kao čovjek povrijeđen.

Radio bih bilo što bez ikakvih uvjeta, koliko god fizički mogu, dok »kuću« ne zatvorimo. Poslije toga ću početi misliti kapitalistički.

HV: Na kraju, što biste, generale, poručili hrvatskim vojnicima? Što držite o njima?

– Svaki rat i sve bitke završe na vojniku. Bit američke vojske je narednik i njegova ekipa. Tako i ja, ako sam nešto napravio, napravio sam radeći s momcima. Držim da je moj najveći vojni uspjeh da 15. siječnja, kada smo priznali na mojim linijama nije opaljen niti jedan metak. Rekao sam mojim borcima, nemojmo trošiti, to netko mora platiti. Nemojmo potrošiti pola milijuna DEM uludo. Poslušali su a ja sam znao da smo Hrvatska vojska.

Većina hrvatskih vojnika su sjajni momci. Treba računati da svaka država ima određeni broj biološki sposobnih ljudi za borbu. Ne treba misliti da baš svatko može biti savršen borac. Hrvatska ih ima dovoljno da se obrani.

Mnogo ih je i poginulo. Držim da je svako razmišljanje o ratu beskrajno mučno jer vam se samo pojavljuju lica i osobe koje ste voljeli kao brata ili kao sina a njih više nema ili su invalidi.

Stoga je to najgori mogući dio života. Jedino što ga natkriljuje, čini smislenim, to je da se dobiva domovina, država, da će jedanput poslije ljudi normalno živjeti, da ćemo se osjećati kao ljudi na svome, disati svoj zrak, bez onog strašnog osjećaja da vas netko kontrolira, da ste stranac u vlastitoj kući... Samo to je više od tih života, zato se ratuje a sve drugo je beskrajna muka.

I zato lijep pozdrav hrvatskim vojnicima, uz stihove pjesnika:

»SVA ČAST I SLAVA PRIPADA ONIMA KOJI ODLUČISE BRANITI TERMOPILE«.

A oni su odlučili braniti Termopile i neka im bude čast i slava i pozdrav od mene.

MIRJANA KURETIĆ